

De eerste twee jaar van hun leven is Iep stil.
Iep huilt in stilte,

lacht in stilte,
kijkt in stilte.
Hen klimt overal in, in stilte.

Iep luistert nieuwsgierig en aandachtig.
Aan nog geen enkel gesprek voegt hen geluid toe.

*Geeft niets, geen zorgen,
zeggen Ieps ouders tegen zichzelf en hun jong.
We wonen in een boshuis.*

*De grond veert mee,
dat voel jij zelfs door de vloer heen.
Je luistert al twee jaar naar de vogels,
wij praten mens.
Je leert hier zoveel talen tegelijk.
We zijn benieuwd, welke zal er als eerste uit jou komen?*

Na een tijdje maakt Iep af en toe een geluid.
*Ik heb het echt gehoord, zegt moeder.
Een soort gemurmel,
ondergronds en kalm.
Om zichzelf gerust te stellen misschien, zegt vader.*

Vader en moeder spitsen hun oren.

*Da-
Nee, dat was een ander bosdier.*

Nu, als je heel stil bent.

Hoor jij het ook?

Na tweeënhalp jaar begint Iep mee te zingen
met de winterkoninkjes,
met de merels en de lijsters.
Hen zingroept er mensenwoorden tussen.
Niemand kan Iep helemaal verstaan.

Wat murmel je Iep?
Je hoort het toch.
Wat dan?
Ehh-
Iep kraait.
Iep iept!
Ieps ouders kibbelen.
Iep zegt *merp* en gaat naar buiten.

Iep praat met de mieren in de tuin,
met de kat om het huis,
met de muizen zodat ze zich op tijd voor hem verstoppen.
Iep leert dansen van de bijen en tuinieren met de kippen.

In spreekstem klinkt Iep laag en in zangstem hoog.
Kinderen spiegelen,
zeggen mensen tegen Ieps ouders.
Kinderen zetten zich af,
zeggen andere mensen.
Een kind kan zich nog overal thuis leren voelen,
zeggen weer andere mensen.
Kinderen kunnen nog kiezen welk dier ze willen worden,
zeggen Ieps ouders.

Iep blijft spiegelen en zich verzetten.
Iep kiest niet.
Iep hoeft niet te kiezen.

Iep vormt zich naar de leefomgevingen in het bos,
voelt zich overal beschermd.
Iep is flexibel,
een flexibiliteit die begint bij de huid:
Stevig gevormd en licht doorschijnend als een blad.
Iep met een vacht vol pluis,
Iep van veren naar dons,
een haardos die verdikt en uitdunt met het seizoen.
Een driedubbele vetlaag,
huid die niet verbranden kan,

verruwd, geloid, afgeschilferd, afgeschud en teruggegroeid.

Zoals iedereen van dezelfde basismaterie,
zoals de evolutie min of meer per ongeluk,
zo is Iep er tussendoor gekropen.

De vroege ochtend is een massage van prikkende takjes die zich 's nachts door het bladerbed heen hebben gewerkt. Het trekt naar Ieps achterhoofd, schouderbladen, bovenrug, onderrug, hen wordt wakker in een oncomfortabel midden tussen mens en heggemus.

Iep rekt zich uit en hoort de mussen onder zich. Die zijn ook net wakker, schudden zich haastig uit het midden van de heg. Net als Iep rechtop wil gaan zitten om naar hen toe te bewegen en zich in hun midden op te laten nemen, fladderen ze op van de scharrelgrond en landen met een eerste verzameling insecten en spinnen boven op het dak van de heg, op Iep. Die laat hun hoofd weer op de haagbeuk zakken en zo ontstaat op hun benen, buik en borst een grote ontbijttafel.

Sommige mussen hebben al een tweede legsel dit jaar en verdelen hun aandacht over de drie verdiepingen: op de grond het lopend buffet, in het midden het nest waar de kinderen nog drie dagen in zitten en boven Iep als dak, bijeengehouden door het fundament van de heg.

Open, dicht, open, hap hap. De mussen nemen het ervan. De wereld is een picknick en Iep kan er niet onderuit. Hen opent ook hun mond maar de mussen lijken alleen met elkaar bezig. Open, dicht, open-sperren, dichtklappen, verder open, harder dicht, Iep krijgt niks. Dan toch maar zelf op pad, straks. Hen vergeet de laatste tijd vaak aan de dag te beginnen, maar honger is een goede motivatie.

Weer probeert Iep overeind te komen, maar twee mussen staan op hun borst, stevig omklemmen hun poten de golvingen. Ze zijn jong, net uitgevlogen en nog onder toezicht van hun ouders, maar die zijn op de grond, aan het verzamelen.

De mussen gooien een wurmpje over. Bij de vijfde keer valt het friemeltje en komt tussen hen in terecht. Het glijdt van Ieps rechterborst de kuil in en probeert zich via de andere borst een weg omhoog te werken. De mussen reiken met open snavels vooruitgestrekt, maar kunnen er niet meer bij.

Ieeeeeeep! Weg is het wurmpje. Iep slikt. De mussen springen op van schrik, een soort aardbeving onder hun voeten. Iets wil uit Ieps rechterborst. De huid wordt donkerrood, het duwt en prikt, een onderhuids uitstulpsel. Het heeft een puntje, loopt schuin af. Bijna, bijna, Iep houdt het niet meer. De tepel springt open. Er piept een vogelbekje uit, een puntig snaveltje. De borst vervormt tot vogelhoofd, de veertjes nog een beetje pluizig. Aan weerszijden van de snavel springen twee blaasjes open. Twee oogjes kijken de wereld in.

Een mus hopt er voorzichtig naartoe, haar hoofdje scheef. Ook Ieps linkerborst zwelt op en springt direct open. Een identieke snavel komt naar buiten. Het vogelhoofd is iets anders gevormd. De oogjes ploppen open, ze kijken elkaar aan. Twee roodbruine vogeltjes met grote lege maagjes. *Piep. Piep!* Iep laat hun armen slap worden, alle aandacht gaat naar de snavels, ze willen wormen. Ze sperren open, happen in de lucht en iepiepieeeeeep!

uit het hol u kruipen

een meersoortig artistiek
onderzoek naar dieren

en ontmoetingen, schrijven,
luisteren, kunst en eten

lisa leuraik

Keer op keer kom ik terug op dezelfde logische, ogenschijnlijk simpele gedachten en handelingen: ik wandel in een bos. Ik hoef niet na te denken over het lopen, dat gaat vanzelf. Ik luister niet naar de stilte maar naar de omgeving. Mijn lichaam in beweging, mijn gedachten nemen het tempo van mijn benen aan. In mijn hoofd steeds meer ruimte, voor nieuwe ideeën, woorden en zinnen, voor poëzie, voor positieve verbinding: 'ik' valt weg, 'ik' bestaat enkel in verhouding.

Op hun weblog schrijft Eva Meijer:

Als je echt luistert stel je je open, loop je het risico te veranderen, gehoorzaam je aan iets buiten jou. Je zet jezelf en wat je denkt te weten even opzij. Dat is een morele handeling, en iets waar je je in kunt oefenen.

Antropomorfisme, het toekennen van aangenomen menselijke eigenschappen aan andere dieren, is in het schrijven een risico dat ik volgens mij *moet* nemen. Het is zeer aannemelijk dat een zalm rouw kan voelen, een lieveheersbeestje angst ervaart, een hagedis verliefd kan worden. Het kan zijn dat dit menselijke projectie is, maar ik denk dat het een veel beter uitgangspunt is om te zeggen: de zalm rouwt, ik kan alleen niet waarnemen hoe. Het kan zijn dat ik hiermee niet de werkelijkheid beschrijf. Maar ik wil dat de menselijke lezer diens verbinding met mededieren heroverweegt. De rouwende zalm is geen verbeelding. De zalm op een crematie, dat is een menselijke situatie op een zalm projecteren. Er zijn geen verbrandingsovens in zee, maar zalmen kunnen wel hun zalm-equivalent van een crematie hebben. En een lieveheersbeestje heeft weer een heel andere vorm van rouw.

Meer aandacht voor meersoortige kunst zorgt ervoor dat ik meer betekenis in de wereld om me heen kan ontwaren. En dat zorgt er weer voor dat ik nieuwe verhalen kan vertellen, of oude verhalen in een nieuwe jas, een bredere, grotere jas waar meer in past, waarin meer perspectieven worden meegenomen. Daarom is literatuur een middel voor een meer dierinclusieve wereld. Nieuwe taal creëert nieuwe werelden.

Bobbi wil eerder opstaan dan ik. Ik had de wekker net een kwartiertje later gezet, maar moet alsnog opstaan om haar stille vraag 'mag ik naar buiten?' te beantwoorden met het openen van de deur. Na het ontbijt komt ze verder dromen op mijn schoot. Ook hierin zijn we net niet goed op elkaar afgestemd; ik wil nog thee en naar de wc, kan niet uren achter mijn tafel zitten werken. Elke ochtend dat ze op mijn schoot komt liggen, denkt Bobbi: Binnen afzienbare tijd word ik opgetild en op de stoel gelegd waar het mens nu op zit. Mijn aanwezigheid op haar schoot is waarschijnlijk van korte duur, maar ik neem het ervan zolang het kan.

Wanneer ik wil opstaan, til ik haar van mijn schoot en probeer haar in dezelfde houding terug te leggen op de stoel. Dat lukt niet, ze wordt wakker. Maar de stoel is van haar, even later ligt ze er alweer diep op te slapen.

Bobbi ligt op de stoel, ik zit ernaast op de grond. Zij zorgt dat ik me meer mens voel omdat ik niet op de stoel kan zitten. Zou zij zich meer kat voelen nu ze mij op de grond kan zien zitten? In een ongemakkelijke houding, een menselijke houding?

Bobbi draait zich nog een keer om en droomt van een kunstwerk van rondgestrooide brokjes en plukken kattenhaar.